

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena : Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt roka ... 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, prälát	Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpáknedávajú.

Hnusná pomstivosť Talianov.

Zprávy z posledných troch týždňov podrobne opisujú to obrovské napnutie síl Talianov, s ktorým útočia na posície našich čiat. Počnúc dolu od Prímoria hore až ku braniciam korutánskym a tyrolským, kde len rákali na aký taký zdar, prudko útočili, menovite ale obrovskou silou vrhli sa na naše posície na úbočiach vrchu Col di Lana, na Doberdovskej planine a proti Gorickému predmestiu. S jakými výsledkami sa tieto ich útoky skončili, vieme tiež z úradných správ. Ohromné tisíce mrtvých a ranených talianskych vojakov po každom útoku kryly úbočia vrchov pred našimi drótenými prekážkami a pevne vybudovanými zákopami. Každý taliansky útok ztroskotál sa na neprevýšiteľnej hrdinskosti našich čiat a z osvedčenia generála Boroeviča vieme, že aj teraz, po tretej offenzíve všetky posíce, ktoré prevzal na počiatku vojny, sú v jeho rukách. Taliani teda aj v šiestom mesiaci vojny sú tam, kde boli v deň svojej zrady.

Ale Taliani ostanú svetu na veky známi nielen ako zradcovia, ktorí na svoju statočnosť nič nedajú a ktorých čestné slovo nikto vážne brať nemôže, ale zostanú zbilagovaní ako žiadneho ľudského citu nemajúci zdivočili pomstivci. Zrada a Pomsta sú dve sestry Talianov. Taliani totižto, keď videli, že sú nie vstave dobiť Goriciu proti hrdinskej obrane našich chrabrých čiat, *strieľali na mesto. Strieľali na kostoly, kláštory, školy, na private domy, na verejné budovy a pustošili životy nevinných občanov, žien a detí. A aby účinok ich ohavného počínania bol ešte istejší, večer dňa Všechnsvätých, keď ľudia s piety-*

plnými srdcami vyhľadajú hroby svojich milých zosnulých, aby ich osvietili a kvetím ozdobili, vtedy talianska divokosť v svojej malomocnej pomstychtivosti obrátila kanóny na posvätené miesto večného odpočinku Goričanov.

Tu podávame úradnú zprávu zo dňa 15. t. m. o páru nemajúcej zdivočlosti talianskej.

«Bombardovanie Gorice — hovorí zpráva — začalo sa 18. októbra a trvalo až do dnes. Poniaký deň vyše sto rozličného kalibru, zvlášte ale ťažkých šrapnelových nábojov padlo na mesto. Palba začala sa zväčša vo včasných hodinách, popoludní medzi 3. a 4. hodinou dosiahla svojho vrcholu a k večeru oslabla. Dľa úradného vykazu od počiatku bitky 58 občianskych osôb zomrelo a päťdesiat, medzi nimi mnoho detí, bolo ranené. Gránátové náboje dvakrát zabily štyri a štyri malé deti. Kláštor Monte-Santo zhorel a jeho kostol je spustošený. Zákrstie gorického stolného chrámu je tiež v rumoch. Kláštor Gastana-vizza, v ktorom je pochovaný gróf Chambord, trafilo viac granátov a šrapnelov, ktoré strechu a freská jak v kostole tak i v kláštore zkazily. V prostred mesta stojaci kláštor Uršuliniek je dopoly spustošený. Kostol sv. Antona jedna letúnska bomba trafila cez strechu. Obidve železničné stanice kanónové náboje silne dostrieli. Kostoly v predmestiach Podgora a Gräfenberg, ako aj kostoly v Pevme, Sanct-Andre a Oslaviane sú dostrielané. Práve takýto osud stihol veľkú časť mesta. Sotva je tam privateho domu, ktorý by nebol dostrielaný. Asi tristo domov mesta bolo viac-menej porúchané. Do peknej paloty Rakúsko-Uhorskej banky padlo viac bomb,

ktoré prelomily strechu schodbišťa a porúchaly aj samé schodbište, zvlášte ale mnoho trpela nová budova okresného súdu, ktorú trafilo viac výstrelov do plna. Krem tohoto nepriateľskí le-túni tiež hodili viac bomb na mesto. Charakterisuje spôsob bojovania Talianov, že v deň Vŕševšvätých cestu ku cintorínu, ktorá sa z talianskych posícii dá dobre pozorovať, vzali pod delostreleckú palbu».

Tolkoto úradná zpráva o pomstivosti talianskej. Pomstia sa vo svojej malomocnosti, že proti hrdinskosti našich čiat nie sú vstave vydobíť žiadneho zdaru. Povedomie o hrdinskosti našich čiat dobre nám padá, ale od takéhoto ohavného spôsobu pomsty musí sa každý ľudsky smýšľajúci človek s tým najväčším opovržením odvrátiť. Takejto ohavnej pomsty môžu byť schopní len takí zradcovia, ako sú Taliani.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Srbom.

Srbskú armádu prenasledujeme na celom fronte.

Úradná zpráva vydaná 12. novembra.

Prenasledujúce boje trvajú na celom fronte.

Nemecké čaty v údolí Ibaru útokom dobyli Bogutovac a z dvoch strán vypínajúce sa výšiny.

Armáda generála Gallwitza blíži sa ku hrebeňom pohoria Jastrebac. *Novšia korisť tu činí 1400 zajatcov, 11 kanónov, 16 vozov streliva a 1 vlak s válečným vystrojením.*

Bulharská armáda na celom svojom fronte vynútila priechod cez Moravu.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Napredovanie medzi obrovskými vrchami.

Úradná zpráva vydaná 13. novembra.

Naša višegradská skupina dobila napred potisknuté poscie nepriateľa pri dolnom toku Limu.

Za Ivanjicou napredujúce rakúsko-uhorské čaty dobyli výšiny V. K. Livodu a Červenú Goru. Druhá skupina, premôžuc všetky tie ťažkosti, ktoré vzkrslý pre vysoké pohorie, sňah a zimu, na odseku medzi Ibarom a Moravicou útokom dobila dôležité, trojhranným bodom označené výšiny Smrčak (1649) a Košuticu (1512) a odrazila niekoľko protiutokov.

Armáda generála Gallwitza dobila výšiny priesmykov pohoria Jastrebacu a zajala 1100 Srbov.

Bulharská armáda pokračovala v priechode cez Moravu.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Naše napredovanie v Srbsku.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 14. novembra.

Kövessova armáda v zdarných vrchových bojoch ďalej pokročila. Višegradská skupina po prudkých bojoch sblížila sa ku územiu dolného Limu. Na ceste vedúcej k Javoru dosiahli sme výšinu Karadorgiev Šanac, v údolí Ibaru severné úbočie pohoria Planinice. Na území hornej Rašiny porazený nepriateľ cez Brus a Plocu sa utiahol.

Armáda v týchto bojoch zajala 13 dôstojníkov a 1200 obecných vojakov.

Gallwitzová armáda nepriateľa odtíska späť do údolia Toplice.

Pripojené bulharské válečné sily všade napredujú.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Dosiahli sme Prokoplje. — 8500 zajatcov.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa, vydaná 15. novembra.

Všetky naše armády prenasledujú nepriateľa, ktorý len na jednotlivých miestach vyvinuje odpor. Naša višegradská skupina Černohorcov zahnela za Lim a prišla po Sokolovič, ako aj po výšiny odtiaľ na východ sa vypínajúce. Kövessova armáda zase zajala 850 Srbov a ukoristila 2 strojové pušky. V údolí Toplice dosiahli sme Prokoplje.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Spojeneckých čiat ďalšie napredovanie proti Srbom.

Úradná zpráva vydaná 16. novembra.

Pri Goražde na černo-horskej hranici vedú sa srážky. Na srbskom bojišti prenasledovanie všade napreduje. Rakúsko-uhorské voje prišli na okolie Uvacu, Cigotu Planiny a výšiny Javora.

Jedon nemecký vojenský stĺp generála Kövessa napredujúce na oboch stranach z Kraljeva do Novi Pazaru vedúcej cesty, do svojej moci vzal Ušce. Ďalej na východ napredujúce rakúske a uhorské čaty pri Babici prešli cez cestu Raška—Kuršumlja a útokom dobyli na vrchu Lučak (od Babice na východ) srbské zašiancované poscie. Tu obrannú čatu (3 dôstojníkov a 110 mužov) zajali sme s jednou strojovou puškou.

Nemecké a bulharské divisie od severa a od východu blížia sa ku Kuršumlje, stredištu viac ciest.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Pouličné boje v Kuršumlji.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 17. novembra.

Na hranici sandžaku bojujúce rakúske a uhorské čaty aj posledné černo-horské zadné voje zahneli za Lim.

Prenasledovanie Srbov všade trvá. Ku Sienici napredujúci rakúsky a uhorský vojenský stĺp nepriateľa vyhnal z jeho húževnate bránených vrchových pozícií od Javora na sever

Nemecké čaty generála Kövessa včera večer boli od Rašky na pol dňa chôdze.

V Kuršumliji vyvinuly sa pouličné boje.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

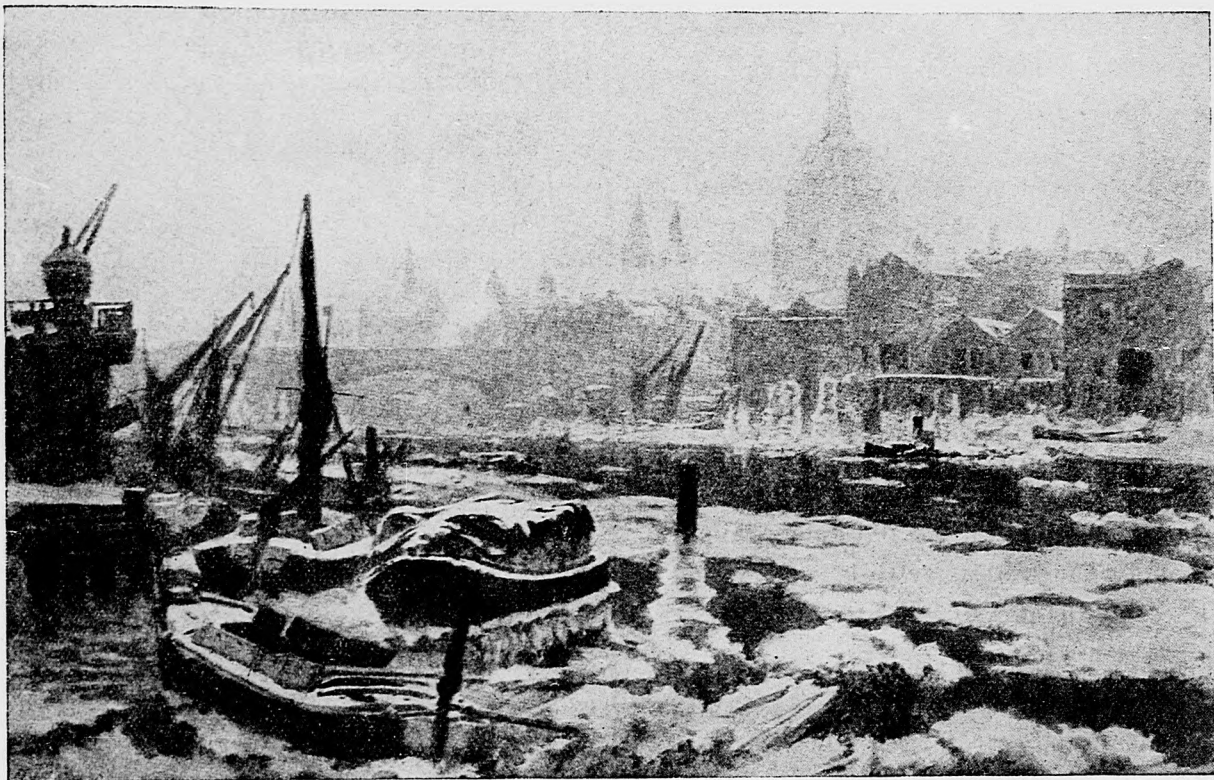
Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Armáda generála Bojadjeva, pripojená ku nemeckým čatám, napreduje od južnej Moravy.

15. novembra. Prenasledovanie všade ďalej pokračuje. *Včera dovedna vyše 8500 válečných zajatcov a 12 kanónov dovezli,* medzi nimi bulharské čaty zajaly asi 7000 mužov a ukoristili 6 kanónov.

16. novembra. Prenasledovanie energicky napreduje. *Včera sme zajali vyše 1000 Srbov* a ukoristili sme dve strojové pušky a tri kanóny.

17. novembra. Vo vrchoch prenasledovanie ďalej pokračuje. Srbi nikde neboli vstave vyvinúť spomenutia

Hmla v Londýne na brehu rieky Temže.

Nemecko-srbská vojna.

O pokračovaní nemeckých čiat na srbskom bojišti hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

12. novembra. V prenasledovaní sme pokračovali. Od čiar Kraljevo—Trstenik na juh prešli sme cez hrebeň prvého vrchu. V údolí Rašiny, od Kruševacu na juhozápad, naše čaty pokročily po Dupci. Ďalej na východ prišli sme po obec Ribare a po Ribarsku Banju úzko vedľa nej. Včera sme zajali vyše 1700 Srbov a ukoristili sme 11 kanónov.

13. novembra. V prenasledovaní vo vrchoch pokračujeme. Vyšiny Jastrebac-priesmykov (skupina vrchov južne od Kragujevacu) naše čaty zaujaly. Zajali sme viac ako 1100 Srbov a ukoristili sme jeden kanón.

14. novembra. *Armády generála Kövessa a Gallwitza nepriateľa, zčiasťky v húževnatých bojoch, na celom fronte zase odrazily, zajaly 13 dôstojníkov, 1760 mužov a ukoristili 2 kanóny.*

hodný odpor. *Vyše 2000 zajatcov, 1 strojová puška a 2 kanóny ostaly nám v rukách.*

Prevažnosť nášho delostrelectva.

Zürich, 17. novembra. Monastirský zpravodajca londýnskych novín «Daily Chronicle», minule telegrafoval svojmu časopisu, že *nemecké, rakúske a uhorské delostrelectvo neporovnateľným spôsobom je v prevahe nad anglicko-francúzskym a srbským. Mackensen má také delostrelectvo, ktoré zodpovedá jednomu millionu mužov.*

Kresťania katolíci, kupujte len u kresťanov!

Bulharsko-srbská vojna.

O pokračovaní bulharských čiat proti Srbom bulharský generálny štáb vydal nasledovné úradné zprávy:

10. novembra. Na odseku Klepa-Planina dnes dosiahli sme úspech, nakoľko sme prekazili pokus angli-

cko-francúzskych čiat, aby prešli na ľavý breh Vardaru. Naše čaty odtiskly nepriateľa a prenasledujú ho.

Na ostatných bojištách polozenie je nezmenené. Prenasledovanie nepriateľa trvá ďalej.

Najnovšia korisť Bulharov.

11. novembra. Válečné operácie zdarné sa vyvinujú ďalej. V údolí Moravy, na nádraží v Gjunisi, päť parných rušňov a 106 strelivom a zbraňou naložených železničných vagónov, ako aj iný válečný materiál sme ukoristili. Na nádraží v Alexináci ukoristili sme 100 železničných vagónov, ktorých prevažná časť bola naložená strelivom a dohánom.

Bulharské víťazstvá nad Francúzmi.

12. novembra. Operácie na celom fronte vyvinujú sa v naš prospech. Na pravom brehu Vardaru proti Francúzom, ktorí prešli na severný breh Karasu, urobili sme protiútok a späť sme ich zahnali za riekou.

Tvrdenie francúzskeho generálneho štábu, že sa Francúzom, čo výsledok pominulých operácií, podarilo obsadiť čiaru Pepelište—Krivolak—Gradsko, je výlučne vymysleninou. Francúzi vskutku držali túto čiaru pred príchodom našich vojsk. Od tých čias všetky ich námahy, aby k severu postúpili, zmarily čaty našich vojsk, ktoré Francúzom zapríčinily krvavé ztráty.

Vzbura v prvom pluku srbských domobrancov. Srbskí domobranci zabili veliteľa pluku podplukovníka Pribičevića.

13. novembra. Po padnutí Nišu Srbi utiahli sa na ľavý breh Moravy, medzičím všetky mosty spustošili. Šírka rieky činí tu 150—200 metrov, hĺbka 1—2 metre. Opierajúc sa na svoje opevnené posície a zaopatrení ťažkým delostrelectvom, Srbi boli na tom, aby prudkými protiútokmi, prevedenými so značnými silami, naše čaty prekazili v tom, aby prekročili riekou. Kráľ Peter bol prítomný pri týchto bojoch.

Behom pominulých dní naše čaty *zlomily zúfalý odpor Srbov* a súčasne prešli na ľavý breh rieky, kde si konečne platne zastaly.

Naše čaty dnes vtiahly do Prokuplje, kde ukoristili šesť 12-centimetrových mažiarov, 19 vozov streliva a 7000 Srbov. Na nádraží v Greaci zhabaly 150 železničných vagónov.

V prvom pluku srbských domobrancov *vypukla vzbura, počas ktorej zabili veliteľa pluku podplukovníka Pribičevića, jedného z hlavných spoluvinníkov sprisahania proti dedičovi trónu arcikniežatu Francovi Ferdinandovi*. Pluk sa potom roztratil v blízkych dedinách.

V noci s 12. na 13. novembra Francúzi urobili pokus, aby na pravom brehu Vardaru napadli naše čaty. Odhodlaný protiútok Bulharov nepriateľa zahnal späť na pravý breh rieky Karasu. Dva rýchlopalné kanóny so záprahmi, dva vrchové kanóny a 56 zajatcov, medzi nimi traja dôstojníci, zostali nám v rukách.

Bitka pri Štrumici.

Berlin, 16. novembra. «Berliner Tageblatt»-u oznamujú zo Sofie: Dľa istých zo Saloník prišlých chýrov do stredy minulého týždňa prišlo ta novších 12 francúzskych a 4 anglické dopravné parolode asi s 5000 mužmi, ako i mnoho válečným materiálom a potravínami. Ku Štrumici poslali novšie posily, taktiež viac lietadiel a pancierových vlakov. V poslednej okolo Štrumice svedenej bitke Francúzi utrpeli obrovské ztráty. V noci prichodia do Saloník vlaky s ranenými, ktorých umiestnili na piatich nemocničných loďach v prístave.

15. novembra. Válečné operácie na všetkých frontoch sa pre nás prajne utvárajú. V blízkosti Prokuplje naše čaty ukoristili 480 kistieň delostreleckej munície, 220 kistieň streliva pre pechotu, 12 vozov rozličného materiálu, ďalej 16 vojenských člnov a iné pionárske vystrojenie.

Na západnom brehu rieky Karasu od Velesu na juh náš protiútok Francúzov celkom späť zahnal na východný breh rieky, kde naše čaty neodolateľnou smelosťou prevedenými útokmi za zvukov hymny «Šumi Marica», *útokom dobily mocné, opevnené posície Francúzov*.

Trinášť bývalých srbských ministrov v bulharskom zajatí.

Sofia, 16. novembra. V Srbsku napredujúce bulharské vojská vo Vranskej Banji zajaly 13 bývalých srbských ministrov, ktorí ta ušli. Medzi nimi je bývalý srbský ministerpredseda dr. Vlodan Dordevič.

17. novembra. Válečné operácie na všetkých častiach frontu prajne napredujú. Pri útoku proti Lebane (od Leskovacu juhozápadne na 20 kilometrov) zajali sme 1700 ľudí a ukoristili sme mnoho válečného materiálu. Boje trvajú ďalej.

Bulhari krvave odrazili Francúzov.

Berlin, 18. novembra. «Berliner Tageblatt»-u telegrafovali zo Sofie, že Bulhari od Leskovacu na západ nepriateľskými čatami prevažnej sily vyrvané im posície znova späť zaujali. Francúzov na západnom brehu Vardaru krvave odbili. Zo Saloník francúzski letúni pohli sa na front.

Vojna proti Talianom.

Hrozné ztráty Talianov pred Gorickou. — Odrazili sme všetky útoky a pevne držíme všetky naše posície.

Uradná zpráva z talianskeho bojišta vydaná 12. novembra.

Pomerne po tichej noci včera predpoludním prudká palba talianskeho delostrelectva na celom predvčerajšom fronte sa obnovila. Pechota nepriateľa potom bez prestania znova napádala gorické predmostie a doberdovskú planinu. *Všetky útoky znova, so strašnými ztratami*

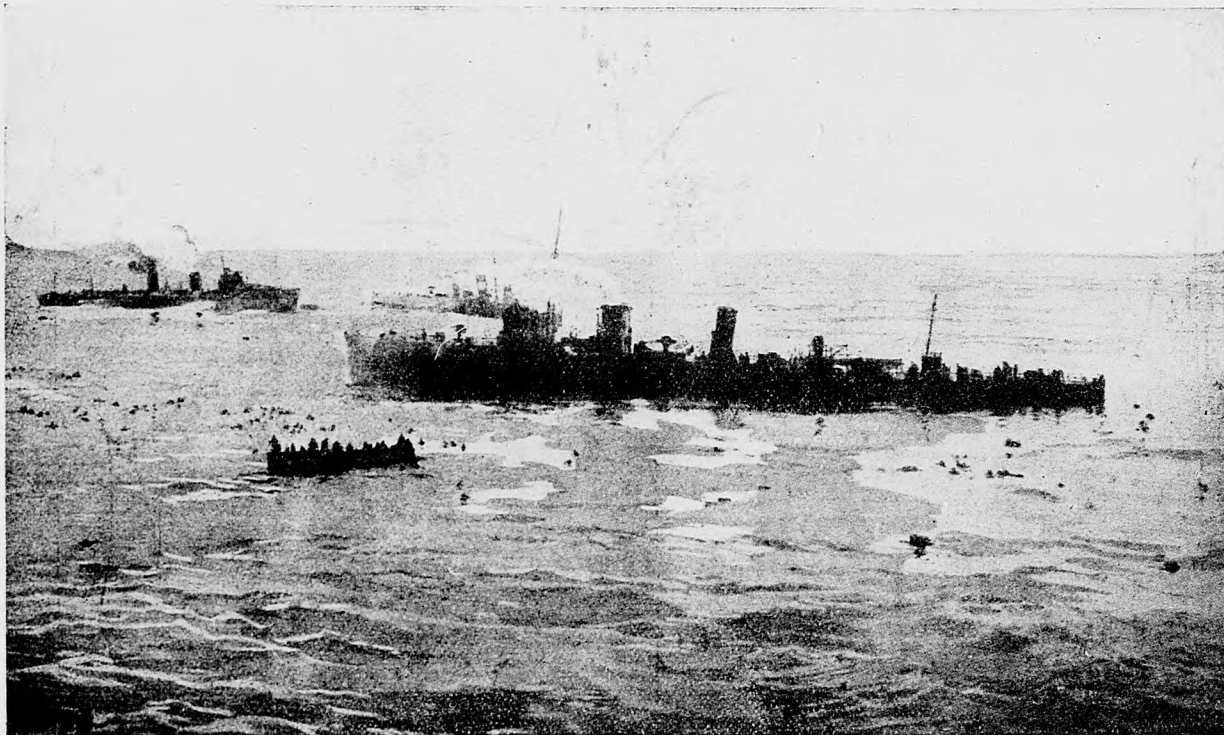
nepriateľa, sa rozpadly. Všetky naše posície sú znova pevne v moci našich vojsk. Vytrhnutia nepriateľov pri Zagore a na odseku Vršice práve tak sa skončili, ako hlavný útok. Taliani na fronte Dolomitov naše posície na štíte a na úbočiach Col di Lany aj v posledné dni viackrát napadli, ale nezdarne.

Úradné zprávy talianskeho vojenského vodcovstva, pofahujúce sa na udalosti, ktoré sa na tomto odseku odohraly, sú celkom falošné a môžu pochádzať jedine z nesprávnych správ.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

kých bojov do mesta padly početné náboje. Včera nepriateľove ťažké delostrelectvo cez nedobitné predmostie prudko bombardovalo Goricu. Medzitým *bezvýsledný útok Talianov* bol nameraný hlavne proti severnej časti doberdovskej planiny. Od Monte San Michele na sever jedna časť nášho frontu priechodne dostala sa do rúk nepriateľových. Večer protiútokom sme ju celkom zpätzaujali. *Všetky ostatné vytrhnutia Talianov sme krvave odrazili.*

Pred odsekem od Monte dei sei Bussi na juh, ako aj pred gorickým predmostím už naša kanónová palba zmarila každý pokus o útok.

Ponorenie talianskej lode «Ancona».

Zúfalé útoky Talianov proti Gorici.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 13. novembra.

Na gorickom odseku svedené veľké boje, ktoré znova nabudly charakter bitky, aj včera trvaly ďalej. Na celom dosavádnom fronte útok znova jedon za druhým nasledovali, ale zúfalé napínanie sil nepriateľa na húževnatom odpore našich neprevišteľnou hrdinskosťou bojujúcich vojsk sa zlomily. Vo dne aj tolmeinské predmostie stálo pod silnou delostreleckou palbou. Jeden útok proti našej posícii na Vršci sme odrazili.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Úspechy na talianskom fronte.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 14. novembra.

Na počiatku novej bitky talianski váleční zajatci rozpovedali, že mesto Goricu, keď sa ho nepodarí zajať, Taliani dostriedia. A vskutku už v prvé dni veľ-

Viac lietacích našich strojov bombardovalo mesto Veronu.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Novšia porážka Talianov na Monte San Michele.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 15. novembra.

Útočivá činnosť nepriateľa na fronte Isonza včera, snáď pre lejúci sa dážď, viditeľne klesla. Na odseku doberdovskej planiny ale, bitka ďalej prudko sa viedla. Na severnom úbočí Monte San Michele Taliaňom opäť sa podarilo cez miesto vyrazené ťažkou delostreleckou palbou vniknúť do našej posície. Veľké nepriateľské sily, ktoré večer od miesta tohto vtrhnutia na sever začaly útok, *krvave sme odrazili.* Potom nasledoval náš protiútok, ktorým utratenú časť nášho frontu sme celkom zpätzaujali a nepriateľovi zapríčinili sme mimoriadne ťažké ztraty. Aj proti Monte dei sei Bussi urobený útok nepriateľa sa rozpadol len tak, ako všetky predošlé útoky. Bombardovaním Gorice Taliani dosiaľ 58 občan-

ských osôb zabili, 50 ranili a asi 300 domov a takmer všetky kostoly a kláštory silne porúchali.

Jedon náš lietací roj *na mesto Veronu znova hodil početné bomby.*

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Novšie útoky Talianov sme odrazili.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 16. novembra.

Severný odsek doberdovskej planiny aj včera bol javišťom najhúževnatejších bojov. O posíciie okolo Monte San Michele, na oboch stranách, vo dne v noci vedie sa boj. Na severnom úbočí tohto vrchu Taliani opätovne vnikli do našich bojovných čiar, ale vo večerých hodinách *nepriateľa podarilo sa takmer celkom odohnať.* Aj na odseku San Martino vedú sa ešte boje z blízka. Pred gorickým predmostím, jedon proti výšine Podgory urobený útok nepriateľa sme odrazili.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Útok Talianov slabne.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 17. novembra.

Včera na gorickom odseku neboly boje pechoty väčších rozmerov. Primerane ku predošlým dňom i talianske delostrelectvo vyvinulo značne menšiu činnosť. Položenie na celom juhozápadnom fronte je nezmenené.

Predvčerom jedon náš letúňsky roj *na Bresciu hodil bomby.* Letúni na viac miestach mohli spozorovať silný požiar. Všetky lietadlá v poriadku sa vrátili.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Bombardovanie Brescie a Verony.

Berlin, 18. novembra. «Berliner Tageblatt» oznamuje z Rotterdamu: Dľa rímskeho telegramu 2 letúni rakúsko-uhorského válečného námorníctva hodili bomby na Bresciu, kde sedem ľudí zomrelo a desiati boli ranení.

Lugano, 18. novembra. Dvaja letúni rakúsko-uhorského válečného námorníctva za hodinu krúžili nad Veronou. Hodili 20 bomb, ktoré údajne málo hmotnej škody zapríčinily, ale mnoho ľudí zabily.

Vojna proti Rusom.

Rusi rozsekajú našich ranených.

Úradná zpráva vydaná 12. novembra.

V bojoch svedených od Čartorijska na severozápad včera zajali sme 4 dôstojníkov a 230 obecných vojakov. Pri Sapanove odrazili sme viac nočných útokov.

Za našim frontom na Pultovske zajali sme jedného dôstojníka 407. ruského pešieho pluku, *ktorý sa v rakúsko-uhorskej rovnošate prekradol cez naše čiary, aby špehúnil.*

Naše dôstojníkmi vedené oddelenia zistily, že ruské čaty pri potoku Kormin od Baranjovky na juh *rozsekaly našich ranených.* Tu naše čaty nadabily aj na ruské pozorujúce patróly odiate do rakúsko-uhorskej rovnošaty.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Odrazené ruské útoky.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 13. novembra.

Od Čartorijska na severozápad znova sme odrazili jedon útok nepriateľa. Krem toho byly len delostrelecké boje.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Pri Čartorijsku vtrhli sme do nepriateľských posícií. 1500 ruských zajatcov.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 14. novembra.

Do nepriateľskej posíciie od Čartorijska na severozápad *sme vtrhli* a zajali sme 1500 Rusov a ukoristili sme 4 strojové pušky. Od Rafalovky na západ odrazili sme ruské útoky. Ináče, krem bojov svedených ručnými granátmi pri Sapanove, činnosť pechoty na celom fronte prestala.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Víťazstvo v štyritýždňovej bitke.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 15. novembra.

Boje pri Čartorijsku včera viedly *ku úplnému zdaru.* Porazeného nepriateľa zo zákruťy Styru zpät sme zahnali za riekou. Nepriateľ v svojom náhlom cúvaní všetky utratené obce podpálil. S tým okolo Čartorijska vedené štyritýždňové húževnaté a slávne boje práve tak viedly *ku vráteniu sa Rusov do ich pôvodných posícií,* ako svojho času zo strany ruských čiat tak nádejnejne hlásaný pokus o prelomenie pri Semikovicach na Strype. Včera oznámená korisť vzrástla.

Ináč významnej udalosti sa nestalo.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Položenie na severnom bojišti je nezmenené.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 16. novembra.

Na ruskom bojišti niet nič nového.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Položenie na severe sa nezmenilo.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 17. novembra.

Na ruskom bojišti položenie je nezmenené.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

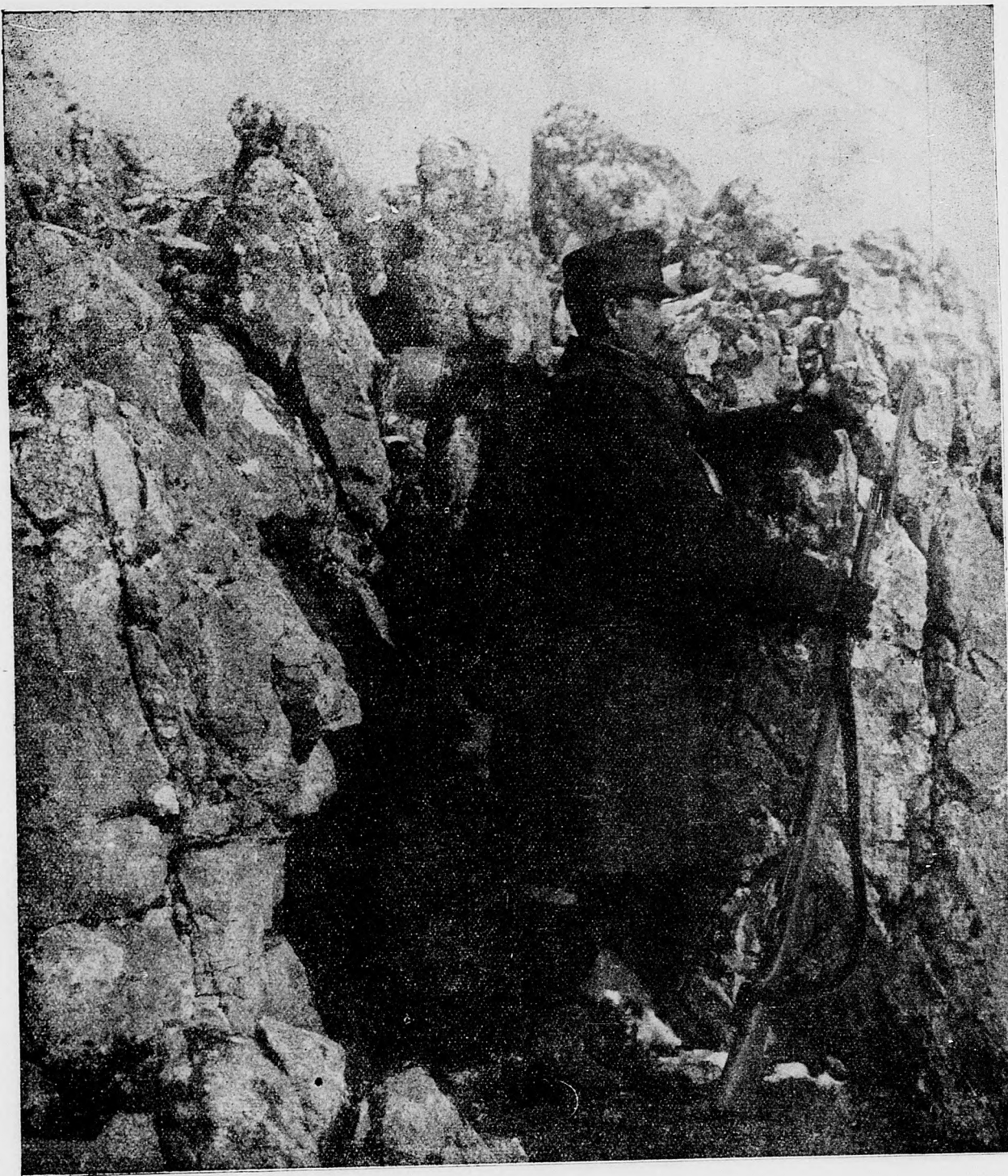
Nemecko-ruská vojna.

O udalostach východného ruského bojišťa hlavný válečný štáb nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

12. novembra. Armády maršalla Hindenburga a

14. novembra. Armády maršalla Hindenburga a maršalla bavorského kniežata Leopolda: Položenie je nezmenené.

Armády generála Linsingena: Pri Podgacii (od Čartorijska na severozápad) nemecké čaty vtrhly do

Stráž na talianskom bojišti medzi nebotyčnými skalami.

maršalla bavorského kniežata Leopolda: Významnej udalosti sa nestalo.

Armády generála Linsingena: Nemecké čaty, ktoré včera včasne ráno od železnice Kovel—Sarny na juh odrazily jeden ruský útok, z tejto príležitosti zajaly 4 dôstojníkov a 230 obecných vojakov.

13. novembra. Položenie je nezmenené. Odrazili sme osihotené ruské vytrhnutia.

posície Rusov, 1515 Rusov zajaly a 4 strojové pušky ukoristily. Od železnice Kovel—Sarny na sever útoky Rusov pred čiarami rakúsko-uhorských vojsk sa zmazaly.

15. novembra. Armády maršalla Hindenburga: Na okolí Smorgenu jeden čiastočný útok Rusov s ťažkými ich ztrátami rozpadol sa pred našou pozíciou.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Nič nového.

Armády generála Linsingena: Súčasne s vytrhnutím do nepriateľskej čiary pri Podgacii nemecké a rakúsko-uhorské čaty včera ruské posície na západnom brehu Štyru v celej ich šírke *napadly*. *Rusov sme odrazili, západný breh sme od nich očistili.*

16. novembra. Položenie na celom východnom fronte je nezmenené.

17. novembra. Ruské torpedoborce včera strieľali na Tetragge na severnom uhle Kurlandu a na vidiek odtiaľ na juhozápad sa rozprestierajúci.

Delostrelecké boje v Bessarábii.

Černovice, 18. novembra. Na hranici Bessarábie na oboch stranách je opäť živá delostrelecká činnosť. Dunenie kanónov v Černoviciach jasne počuť. Našmu delostrelectvu podarilo sa prekaziť pohyby nepriateľských čiat. Niekoľko ruských posícií naše delostrelectvo úplne zničilo. Rusi na tomto fronte, tak sa zdá, netrpia nedostatok munície.

Šéf ruského generálneho štábu o pláne Nemcov.

Kopenhága, 18. novembra. Šéf ruského generálneho štábu generál Alexejev pred dopisovateľom londýnskeho «Times»-u medzi iným povedal:

— Vojna dlho potrvá. Rusko musí sa obmedzovať, aby stálo na strážii a kde možno, napomáhalo akciu svojich spojencov. Úmyslom Nemcov, patrne je, aby sa na západe pustili do značných podujatí, na čo možno uzatvárať z prekladania ich čiat a z dovážania ťažkých kanónov na západný front. Nemci na ruskom fronte zdanlive nehľadajú rozhodnutie. Nemci sa radšej uspokojia s tým, aby svoje posície na okolí Dvinska posilnili a odtiaľto na jar znova ďalej postupovali.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostiach bojišťa proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

12. novembra. Na bojišti proti Francúzom a Angličanom zvláštnej udalosti sa nestalo. Dva anglické biplany v poveternom boji sme sostrelili. Tretie lietadlo bolo prinútené sletieť za našim frontom.

13. novembra. Na bojišti proti Francúzom a Angličanom nič nového.

14. novembra. Na bojišti proti Francúzom a Angličanom významnej udalosti sa nestalo.

15. novembra. Od Ecurie na severovýchod jednu 300 metrov vyčnievajúcu francúzsku zákopu po prudkom boji sme zaujali a spojili s našou posíciou.

Na ostatných časťach frontu nebolo významnej udalosti.

16. novembra. Francúzi až trikrát sa pokúsili, aby zase späť zaujali 14. novembra od Ecurie na severovýchod vyrvanú im zákopu. Všetky ich pokusy sa zmätky. Na ostatných časťach frontu, krem delostreleckých

a mívových bojov, ktoré sa viedly na rozličných odsekoch, významnej udalosti sa nestalo. Nepriateľské delostrelectvo vlackrát strieľalo na Lens. V dobe od 22. októbra do 12. novembra zpomedi obyvateľov 33 mrtvých a 65 ranených bolo obeťou bombardovania. Vojenskej škody sa nestalo.

17. novembra. Odhliadnuc od delostreleckých a mívových bojov, ktoré byly na osihotených bodoch frontu, žiadnej významnej udalosti sa nestalo.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom, Francúzom a Talianom.

O udalostiach bojišťa proti Rusom, Francúzom, Angličanom a Talianom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

11. novembra. Dardanellský front: Vzájomná palba na všetkých troch odsekoch trvala. Na odseku Anaforty v noci s 9. na 10. t. m. v. boji svedenom s nepriateľskými patrolami naši zapríčinili ztraty nepriateľovi, ktorý bol prinútený ujsť do svojich posícií.

Ari Burnu: Naše delostrelectvo umlčalo pri ústi Korku Dere rozostavené nepriateľské delostrelectvo.

Sed il Bahr: Nepriateľ na ľavom krídle rozhodil jednu mínu, následkom čoho ale jeho vlastné strelecké zákopy byly sputošené. Naše delostrelectvo odohnalo dva nepriateľské monitory, ktoré začaly palbu proti brehom zálivu Saros.

Kaukazský front: Krem bojov patrol nemáme čo oznámiť.

Na ostatných frontoch niet zmeny.

12. novembra. Na odseku Ari Burnu na okolí Kanlisertu spustošili sme jednu nepriateľskú posíciu pre hádzanie bomb.

Na odseku Sed il Bahru naše delostrelectvo veľké ztraty zapríčinilo nepriateľským čatám, ktoré pred našim ľavým krídlom chcely zhotoviť drôtové ploty.

Pred Anafortou a Sed il Bahrom jeden nepriateľský križiak a dva monitory sa zúčastnily v bezvýslednej kanonáde proti našim batteriam.

Na ostatných frontoch významnejšej udalosti sa nestalo.

13. novembra. Dardanellský front: Dňa 11. a 12. novembra časom prestávajúci miestny delostrelecký súboj trval ďalej. Naše delostrelectvo nepriateľské posície účinnive bombardovalo.

Pred Anafortou dve nepriateľské torpedové lode, pred Ari Burnu jeden križiak a jedna torpedová loď bez výsledku sa zúčastnily v palbe suchozemných batterií.

Naše anatolské pobrežné batterie účinnive bombardovaly nepriateľské čaty na okolí Sed il Bahru a Morto Limanu, taktiež tam sa nachodiace nepriateľské vlečené a skladové lode.

Na ostatných frontoch nič nového.

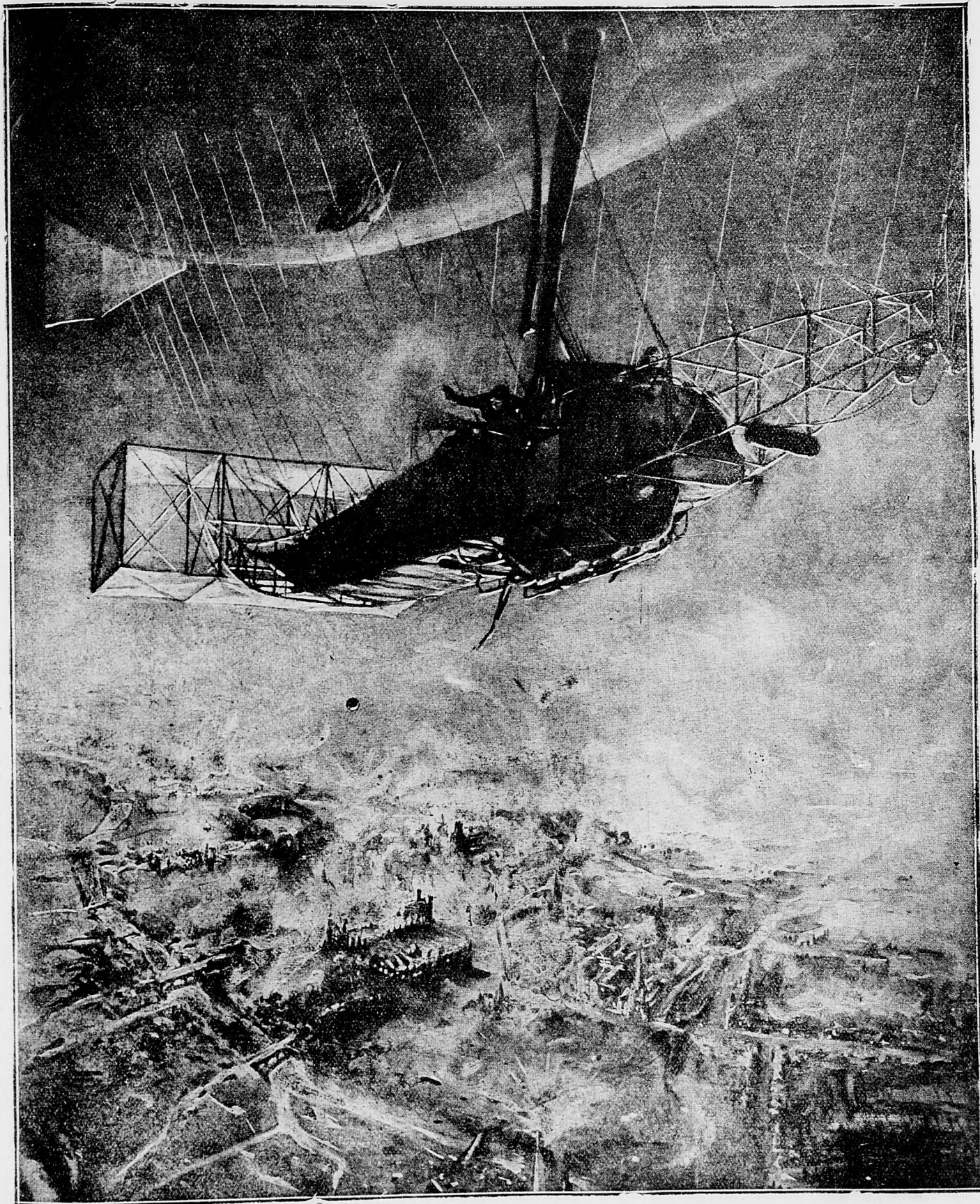
14. novembra. Dardanellský front: Časom prestávajúca delostrelecká a bombardová palba trvá ďalej.

Naše delostrelectvo v zálive Saros pánilo na dva uk brehu bližiacie sa nepriateľské monitory, jeden trafily dva výstrely, následkom čoho na monitore vypukol oheň, načo nepriateľ prinútený bol utiahnuť sa.

Iného nemáme čo oznámiť,

Zahájenie tureckej vyslaneckej komory.

Carhrad, 15. novembra. Novú sessiu parlamentu 14. nov. popoludní o 1. hodine za okvyklých slávností zahájili, Na slávnosti prítomný bol sultán s dedičom

Náš letúň bombarduje Benátky.

trónu, s kniežatmi, veľvezír s ministrami, občianski, cirkevní a vojenski hodnostári atď.

Sultán prečítal trónnu reč, v úvode ktorej poukázal na to, že prudké útoky anglických a francúzskych síl na Dardanely a Gallipoli vzdorujúca sila, sebazaprenie, oduševnenie a obetavosť tureckej armády a flotty zmarily. Nepriatelia Turecka utrpeli tu obrovské, strašné ztráty, ktoré všade upevnily presvedčenie, že cestu do Carihradu nemožno vynútiť, hrdého nepriateľa prinútili, aby pýtal pomoc od balkánskych štátov. Tieto porážky viedly ku nezdaru všetkých na Balkáne kovaných úkladov a prispely ku tomu, aby mocní spojenci Turecka ruskú armádu vyhnali z Karpátov, z Haliče a Poľska, všetky pevnosti storočného nepriateľa Turecka rozváľali a zničili všetky nádeje, ktoré trojspolok skladal v ruskú flottu.

Sultán vyslovuje vďaka statným vojskám, potom sa zmiňuje o novom obrate na Balkáne. Hovorí, že keď slávne spojenecké armády dostaly do svojej moci všetky opevnené miesta a zlomily offenzívnu silu ruskej armády, obrátili sa na Balkán, ku nim sa pripojila aj bulharská armáda. Táto významná udalosť zrýchli vydobitie konečného víťazstva. Turecko pristalo na opravenie svojej hranice s Bulharskom, na toto sa poťahujúca smluva cieľom odobrenia predostretá je zákonodarstvu.

Značná časť Srbska je dnes v rukách spojencov. Spojenie cez Dunajskú cestu je zabezpečené, železničná čiara Berlin—Viedeň—Carihrad je otvorená. Sultán vzdáva Bohu vďaka za šťastlivé zpäťvedenie tohto spojenia, ktoré spojeneckým národom zabezpečí víťazstvo vo vojne, pokrok a blahobyť v pokoji.

Konečne sultán vyhlasuje, že politický pomer Turecka ku jeho spojencom tak teraz, jak v budúcnosti zakladá sa na stále zosilnievajúcej dôvere a úprimnosti. Voči nepriateľovi sledovaná spoločná politika zostane stála počas vojny, nakoľko na každom fronte a na každom bode sa jedon druhého vzájomne podporujú, kým sa podarí vydobíť výhodný pokoj. Pomer Turecka ku neutrálnym štátom — tak ako dosiaľ — je úprimný a priateľský.

Trónna reč bola prijatá so živou pochvalou, zvlášte tá jej časť, ktorá hovorí o slávnej obrane Dardanell, o otvorení rovnej cesty medzi Berlinom a Carihradom, o úspechu rakúsko-uhorských a nemeckých vojsk a o dôvere v konečné víťazstvo.

Carihrad, 15. novembra. Komora 151 hlasmi proti 11 hlasom beja Hadžiho Adila znova zvolila za svojho predsedu.

15. novembra. *Dardanellský front:* Zvyčajná občasná delostrelecká palba a bombový boj ešte vždy trvá.

Kaukazský front: Na okolí Milo jedna naša patrôla prepadla jednu sto hláv počítujúcu nepriateľskú čatu a prinútila ju k úteku, medzičím nepriateľ utratil 50 mrtvých a ranených.

16. novembra. *Dardanellský front:* Na odsekoch Anaforty a Ari Burnu delostrelecký boj. Naše delo-

strelectvo jednu nepriateľskú torpedovú loď pri Kemikli Limane prinútilo ďalej odtiahnuť sa od brehu, podobne prinútilo utiahnuť sa dopravné parníky, ktoré pri Ari Burnu válečný materiál chcely vyložiť na breh.

Sed il Bahr: Dňa 14. novembra nepriateľské delostrelectvo na naše ľavé krídlo vystrelilo 8000 granátov, hádzalo bomby, rozhodilo míny, ale nezapríčinilo značnejšej škody. Dňa 15. novembra nepriateľ započal prudkú delostreleckú palbu proti našim napred potisknutým posiciam v centre, potom útočil na ľavé krídlo našich plukov v centre, ale sme ho ľahko odbili. Proti druhej časti tohoto frontu nameraný útok prišiel až po naše napred potisknuté zákopy, ale bočná palba a protiútok v susedných streleckých zákopách nachodiacich sa čiat odbil nepriateľa z napred potisknutých posicií a zahnal ho do jeho starých posicií. Nepriateľ utrpel ťažké ztráty.

Mezopotamský front: Naše delostrelectvo sostrelilo jeden veľký nepriateľský lietací stroj, ktorý sa nám v dobrom stave dostal do rúk. V rieke Tiger potopili sme jeden monitor, ktorého celé mužstvo utopilo sa v rieke. Arabskí dobrovoľníci urobili prekvapujúce a zdarné útoky proti jednému nepriateľskému taboru, zničili telegrafické čiary nepriateľa a odniesli mnoho koristi. Ukoristené lietadlo je typu Farman, modell z r. 1911., motor o sto koňských silách, rýchlosť 90 kilometrov za hodinu.

Vojna na mori.

Potopená anglická podmorská loď.

Hlavný válečný stán turecký 12. novembra vydal nasledovnú úradnú zprávu:

Dňa 5. novembra následkom ochranných poriadkov našej flotty podarilo sa pri Dardanellách **potopiť anglickú podmorskú loď «E. 20.»** Troch dôstojníkov a šiestich matrózov sme zajali.

Podmorská loď bola jednou z najmodernejších podmorských lodí anglickej flotty, ktorá sa pred dvoma mesiacmi ukázala prvý raz pri Dardanellách. Obsahovala 800 tún, jej dĺžka obnášala 61 metrov, rýchlosť nad morom 19 míľ, pod morom však 14 míľ, mala 8 torpeda lansirujúcich ciev, dve 7—6-centimetrové rýchlopalné delá a 100 hláv mužstva.

Kedykoľvek nepriateľské monitory strieľaly na brehy Sarosského zálivu, naše delostrelectvo ich umlčalo a zahnilo.

Na odseku Anaforty naše delostrelectvo pri Kemikli Limane tamojšie nepriateľské lode prinútilo k odtiahnutiu. Torpedová loď, ktorá 10. novembra v Sarosskom zálive nabehla na zátoň, celkom utonula.

Potopený taliansky parník.

Rím, 13. novembra. (Agencia Stefani.) Dňa 9. t. m. parník «Firenze», ktorý bol na ceste ku Port-Saidu, potopila jedna rakúsko-uhorskú zástavu nosiaca podmorskú loď. Zistili, že 96 matrózov a 27 cestovateľov

zachránili. O 15 matrózoch a o 6 cestovateľoch niet chýru. Parník «Firenze» obsahoval 4000 tún a pred jedným rokom ho postavili do služby.

Potopený anglický parník.

Londýn, 14. novembra. «Lloyds» oznamuje, že anglický parník «Sir Richard Avdry» potopili.

Lyon, 16. novembra. Tunajšie časopisy oznamujú z Kréty, že 12. novembra parník «Lasidhion» s 22 matrózmi anglického parníka «Macallester» prišiel na Krétu. Parník «Macallester» nemecká podmorská loď potopila. 45 matrózov parníka zmizlo. Zachránení matróži rozpovedali, že nemecká podmorská loď, ktorá parník «Macallester» potopila, v ten istý deň ešte aj dva iné parníky poslala na dno mora.

Krátke politické zprávy.

Rumunsko a položenie na Balkáne.

Stockholm, 18. novembra. Dľa «Rječ»-i vyjednávania štvorspolku (Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska) s Rumunskom trvajú ďalej. Dobre informované kruhy však sú tej mienky, že vyjednávania nebudú mať pozitívneho výsledku a že sa Rumunsko nepripojí ku štvorspolku. Bukareštské chýry ukazujú, že vodcovia opozície v posledné dni upustili od svojej propagandy. Toto by bolo následkom Bratianuovej politiky, ktorý udajne aj opozíciu získal pre seba. V rumunských politických kruhoch nasledovne charakterisujú položenie: Skutočnosťou je, že Srbsko žije posledné dni. Ústredné mocnosti a Bulharsko za krátky čas budú hotové so Srbskom, aby potom Angličanov a Francúzov odohnaly s Balkánu. Vtedy Rumunsko bude obkolesené a bude prinútené, aby sa k ústredným mocnostiam pripojilo. Pre Rusko je nemožným, aby na Balkán poslalo vojská. Keby to mohlo urobiť, tak by to už dávno bolo urobilo.

Politika Bratianuva.

Bukarešť, 18. novembra. «Moldova» uverejňuje zprávu o osvedčeniach, ktoré ministerpredseda Bratianu pred pozvanými senátormi a vyslancami urobil. Dľa tohto ministerpredseda mal sa osvedčiť, že nikdy nenesledoval dobrodružnú politiku a že ani nabudúce ju nechce sledovať. Vždy sa o to usiloval, aby Rumunsko ušetril, žeby vojnu preniesli na jeho územie, lebo by to veľkú hospodársku katastrofu bolo malo za následok. Konečne vyhlásil, že nemá žiadnej zaviazanosti a že vstúpi do akcie v tom okamihu, akonáhle bude istý, že môže dosiahnuť najväčšie výhody.

Rozpustenie gréckej komory.

Sofia, 16. novembra. «Echo de Bulgarie» v záležitosti rozpustenia gréckej vyslaneckej komory rozvíja, že čo bolo spásonosné Grécku za času vladárenia Venizelosa r. 1912—13., také škodlivé by bolo dnes. Medzi balkánskymi štátmi dnes niet dorozumenia, ktoré vtedy bolo. Čo sa týče výhľadov dohody na víťazstvo,

časopis vyhlasuje, že sa nedá predstaviť zázrak, ktorý by jej ešte mohol priniesť víťazstvo. Keby Grécko za takýchto okolností bolo dost zaslepené stať si ku štvorspolku (Anglicko, Francúzsko, Rusko a Taliansko), samo by sa vrhlo do zkazy. Kráľovi Konštantínovi podarilo sa odstrániť od Grécka nebezpečie, ktoré Venizelos vo svojej zaslepenosti pripravil a úfať možno, že grécky národ ostane na ceste, po ktorej teraz kráča.

Grécko-bulharská neutrálna zóna.

Athény, 16. novembra. Neutrálnu zónu, ktorú zamýšľalo ustáliť grécke a bulharské vojenské vodcovstvo a ktorá pozdĺž spoločnej hranice má tiahnuť medzi dvoma armádami, teraz už, keď prípravnú prácu skončili, označil jeden výbor, ktorého členom zo strany gréckeho vojenského vodcovstva bol kapitán Vasiliu, z bulharskej strany kapitán Antrijov. Dvaja dôstojníci spolu so svedkami sišli sa na hranici a podpísali zápisnicu o označení neutrálnej zóny. Z ohľadu udržania dobrého pomeru medzi Bulharskom a Gréckom stal sa s týmto dôležitý krok, ktorý tu budí viditeľné uspokojenie.

Stále obsadenie Salonk.

Lugano, 16. novembra. Časopisu «Secolo» oznamujú z Paríža, že Anglicko, Francúzsko, Rusko a Taliansko Saloniky trvanlive chcú obsadiť, aby odtiaľ stále mohli ohrožovať berlínsko—bagdadsú železnicu. Plánom štvorspolku je, že v Salonikách umiestni 500.000 (!) ľudí.

Novší krok Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska v Athénach.

Lugano, 20. novembra. Časopisu «Corriere d'Italia» oznamujú z Athén: Zastupitelia štvordohody urobia nový krok u gréckej vlády. Dľa hodnovernej zprávy Taliansko sa pripojilo ku spoločnej akcii, pokiaľ athénsky taliansky vyslanec dostal úpravy z Ríma. Zamýšľaný krok štvordohody bude čo možno najenergičnejší.

Athény, 20. novembra. Vyslanci mocností štvordohody vyhlásili, že štvordohoda není v tom položení, aby Srbom poslala pomoc, kým grécku otázku neriešia a kým Grécko neposkytne garanciu, že účinkovaniu čiat štvordohody nemá v úmysle stavať prekážky. Touto garanciou môže byť len demobilisovanie gréckej armády.

Köln, 20. novembra. Dľa «Kölnische Zeitung»-u taliansky časopis «Stampa» píše, že najnovšie zakročené Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska v Athénach má náter ultimátu. Grécka vláda bude prinútená dať jasnú, rozhodnú odpoveď.

Anglická flotta na ceste do Athén.

Christiania, 20. novembra. Z Londýna oznamujú, že maltanská flotta Anglicka v najbližšie dni odpláva k Athénam, bo Anglicko vyhráza sa tým, že jestli Grécko nevyplní žiadosti štvordohody, rozstrielať dá všetky grécke pobrežia.

Vrenie v Indii.

Berlin, 17. novembra. Z Kopenhágy oznamujú: Dľa zprávy «Newyorker Staatszeitung»-u «Indická národná strana uverejnila osvedčenie, v ktorom vyhlasuje, že indické panstvo Anglicka zakladá sa na zrade, falšovaní a vierolomnosti a len drsným násilím je sa vstave udržať. Pevným odhodlaním Indie je, že strasie so seba tyranské anglické panstvo a že na brutálnu násilnosť Anglicka práve takou násilnosťou bude odpovedať. Indické panstvo Angličanov behom tejto vojny sa základne otriaslo a vojna, ktorú Anglicko s Turkami začalo, polozenie ešte väčšmi zhoršila. India podobá sa teraz soptiacemu vulkánu, ktorý pri prvej príležitosti vybuchne. A krvou založené anglické panstvo v krvi sa zadusí.

Rotterdam, 17. novembra. Dľa zpráv londýnskych časopisov cenzúra vytre vždy chýr, ktorý hovorí o udalostach v Indii.

Kosovo Pole.

Úradné zprávy zo Sofie už oznámily, že si bulharské čaty už prelomily cestu cez Kačanický priesmyk, ktorý je bránou veľmi pamätného údolia. Je to Kosovo Pole, kde pred päťstodvadsaťšesť rokami padla Veľká Srbiya a kde pred štyristošesťdesiatšesť rokami Ján Hunyadi prehral rozhodujúcu bitku proti tureckému sultánovi Muradovi.

Kosovo Pole je asi 52 kilometrov dlhá a 22 kilometrov široká rovina, kde sa sbiehajú významné cesty. Na tejto rovine v októbri roku 1448. Ján Hunyadi s 24.000 bojovníkmi, medzi ktorými bola aj osemtisíc hláv čítajúca čata oláského vajdu Dana, prejdúc cez krajinu srbského despotu Brankoviča, postavil sa proti tureckému sultánovi Muradovi, ktorý postavil do šíku stopäťdesiatšesť tisíc mužov. Zpočiatku sa zdalo, že Hunyadiho voje zvíťazia nad presilou, ale vojvodea Hunyadiho Ján Székely pridaleko vtrhol napred a olásky vajda zradiac Hunyadiho so svojimi bojovníkmi prešiel do tureckého tábora. Toto rozhodlo krvavú bitku. Sedemnásttisíc Hunyadiho bojovníkov ostalo na bojišti s tridsaťšesťtisíc Turkami. Ale víťazstvo bolo Muradovo.

Prvá veľká bitka na Kosovom Poli, v ktorej bola Veľká Srbiya a samostatnosť Srbska na stá rokov pochovaná, svedená bola 27. júna roku 1389. Tu sa postavil srbský cár Lazar proti vojskám tureckého sultána Murada I. Deň pred bitkou do sultánovho stánu prišla srbská deputácia, ktorej vodca pokorne klaňal sa sultánovi a približiac sa k nemu dýkou ho prebodnul. Turecké voje pojal cit pomsty za smrť svojho sultána. Strašným hnevom vrhly sa na Srbov, cár Lazar padol do zajatia a sultánovi synovia dali ho zňať aj s jeho sprievodom pred tým šiatrom, pred ktorým srbský vodca zákerne zavraždil sultána Murada. Porazené srbské voje byly rozprášené a Veľké Srbsko pohrobené.

Keď v posledných dvoch desaťročiach minulého stoletia Srbsko za prajných okolností a za našej výdatnej pomoci začalo prichodiť k svojmu samostatnému životu, z príležitosti päťstoročnej pamiatky zničenia Veľkého Srbska v Kruševaci usporiadali smútočné slávnosti a postavili pamätník. Na pamiatku porážky aj na Kosovom Poli stál malý turecký pomník, ktorý spolu s Kosovým Polom po balkánskej vojne r. 1912. prešiel do srbskej moci. Kráľ Peter svojim hrdinom dal medaille s nápisom: «Kosovo pomšteno».

Ale zaujatie tohto pred 526 rokmi pre Srbov tak osudného poľa, stalo sa Srbom zase osudným. Zaslpení šťastím a zavedení agitátormi panslavismu Srbi svoje sny o Veľkej Srbii chceli uskotočniť podkopaním a rozdrobením našej monarchie. Aj teraz pracovali dýkou, revolverom. A sotva po troch rokoch svojho veľkosrbstva Srbi sú dnes zase v takom položení, ako boli v júni pred 526 rokami. Belehrad, Kragujevac, Niš, Kruševac s pomníkom, Priština na Kosovom Poli sú už v našej, nemeckej a bulharskej moci, zbité srbské voje medzi vrchami po neschodných cestách hľadajú útočisko a ich kráľ, účastník kovania krvavých plánov o Veľkej Srbii, nevediac zachrániť ani to Srbsko, na ktorého trón dostal sa ohavnou kráľovraždou, dnes v svojej krajine nenachodí miesta, kde by hlavu sklonil.

Strašný to úder osudu, ale ktože povie, že si ho Srbi nezaslúžili?

Drahota.

Niet tej spoločenskej triedy, ktorá by terajšiu drahotu necítila. Stále draženie jak potravných tak i priemyselných článkov cítia jak v mestách, tak aj po dedinách a cítia drahotu jak úradník, robotník a priemyselník, tak aj gazda. Rozumie sa najviac cíti drahotu úradník a vôbec ten, kto má istý hotový plat, lebo ten z toho platu, ktorý dostával keď kilo masť stálo poldruhej koruny, musí vyžiť aj teraz, keď je masť kilo po 8—9 korún. Priemyselník a robotník drahotu už natoľko necítia, lebo cenu svojej práce a svojich výrobkov nútení drahotou tiež povyšujú. Najmenej cítia drahotu gazda, lebo gazdovské výrobky sú v nikdy netušenej cene, ale drahotu predsa cíti aj on pri kúpe do gazdovstva potrebných článkov.

S otázkou, akoby sa dali postaviť nejaké hate ustavične vzrastajúcej drahote, menovite proti draženiu potravných článkov, zaoberajú sa všetky kruhy. Odporúčajú sa rozličné rady, návrhy a poriadky ako isté prostriedky proti drahote, ale ktoré z týchto byly prevedené, ako cítíme, nepomohly, lebo drahota sa len ďalej dviha. Ako takýto výdatný prostriedok proti drahote odporúčalo sa vyzdvihnutie cla a sloboda dovozu dobytka a potravných článkov. Vláda aj porobila v tomto ohľade poriadky, ale tie očakávaného výsledku nemaly, lebo veru dovoz dobytka a potravných článkov ani po vyzdvihnutí cla nestal sa väčším, lebo dovoz zo zámorských ktajín je teraz nadmier

reskirovaný a európske neutrálne štáty v ohľade vývozu porobily opatrenia, ktoré chránia ich záujmy, čím je vývoz odtiaľ obťažovaný.

Vo viacerých mestách, kde drahotu cítia najväčšmi, sriadily nákup a odpredaj potravných článkov cestou mestských medzítok. V mestských alebo obecných, k tomu cieľu zariadených obchodoch obecnstvu po tej cene, ktorú ustáli mesto, obec, predávajú masť, maslo, slaninu, strovu, zeleniny. Ale ako vidíme, ani tieto mestské a obecné obchody zdražovanie potravných článkov nezastavily.

Isté je, že ako všade v štátoch vojau vedúciach, aj u nás zdraženie potravných článkov zapríčiňuje vojna. Ale len po istý stupeň. Terajšia drohota ale tento stupeň už dávno prekročila a že ešte sa aj ďalej zvyšuje, tomu sú na príčine úžernícki špekulanti, rozliční ich agenti a flagnári. Tito chodia po dedinách, poskupujú všetko, ešte aj vajce v sliepke a potom oni určujú ceny potravných článkov tak vysoko, žeby sa človek žijúci, ako sa hovorí «čo na nôž, to za groš,» zasmial, keby mu nebolo do plaču preto, že to ide na jeho vačok.

Drahotu obmedziť, nesvedomitú špekuláciu priekupcov, agentov s potravnými článkami znemožniť možno jedine tak, keď sa nielen dorábateľa spoja v družstvo cieľom odpredaja svojich plodín a výrobkov, ale keď sa aj spotrebovatelia, konsumenty spoja cieľom kúpy svojich potrieb bezprostredne od dorábateľov. Takýmto bezprostredným spojením sa dorábateľ a konsumenta výhostí sa sprostredkujúci špekulant, ktorý ani nedorába ani nekonsumuje, ale i na dorábateľovi i na konsumentovi poriadne zarába. To takéhoto bezprostredného spojenia ohľadom dodávania jednotlivých potravných článkov s dorábateľmi po okolitých dedinách vstúpila správa mesta Prešporku. Pokusy sa daria a podobné bezprostredné spojenia s okolitými obcami nasledujú už aj iné veľké mestá ako Nagyvárad, Miškovec atď. Dobrým zorganizovaním kúpy a predaju na základe spolkovitosti nielen že by sa stále zdražovanie potravných článkov dalo zastaviť, ale by sa mohlo dosiahnuť aj isté ulavenie cien aspoň takých článkov, v ktorých není nedostatku.

A nesmieme zabudnúť na to, že takéto organizácie bezprostredného spojenia medzi dorábateľom a konsumentom nielen teraz v čas vojny sa dokazujú prospernými, ale zvlášť potom, keď nastane pokoj, veľmi by slúžily všeobecnému blahobytu.

Opatrovanie ovocných stromov cez zimu.

Keď strom úplne sám na seba ponecháme, on bude síce rásť, ale svojmu účelu, totiž aby dobrého a veľa ovocia donášal, len tak zodpovie, jestli sa o jeho vzrast a vývin postaráme. Strom sa má pravidelne cez celý rok opatrovať, ale majiteľovi nezbýva vždy tomu potrebného času, teda nech si volí takú dobu, keď iné

poľné a zahradné práce nie sú tak náhle, teda dobu zimnú.

Pri opatrovaní ovocných stromov treba rozdiel robiť medzi opatrovaním mladých stromov, t. j. takých, ktoré ešte nerodia a medzi opatrovaním starších stromov, t. j. ktoré už od dávnejška rodia. Pri mladých stromoch jedná sa hlavne o správne obrezávanie a o utvorenie koruny, pri starších ale o čistenie a preriedovanie koruny a o povážanie. Opatrovanie stromu nevzťahuje sa len na kmen a na korunu, ale aj na korene a preto pri sadení stromkov treba na to dbať, aby sa pôda patrične pripravila. Niemenej dôležité pri opatrovaní koreňov je: hnojenie, ktoré cez zimu s prospechom vykonať sa môže. Pre staršie stromy nedostačí, keď hnoj dá sa len na povrch pôdy, ale je nevyhnutne potrebné, aby on vnikol do pôdy a tak aby sa jej ním nové potravné látky dostaly. Toto sa najlepšie docieľiť môže tekutým hnojom tak, že vykopeme kolo stromu jarok alebo jamy v tej diaľke, pokiaľ sa konáre rozprestierajú, do ktorého hnojovnice nalejeme. Týmto hnojením pôdy, nielen to sa dosiahne, že strom lepšie rastie, ale dá aj lepšiu úrodu: rodiť bude pravidelnejšie a jeho ovocie bude väčšie a krajšie. Zvlášte nesmieme zabudnúť na hnojenie vtedy, keď sadíme mladé stromy na to miesto, kde predtým už viac desaťročí stály iné stromy.

Opatrovanie drieku môže sa tiež zväčša cez zimu vykonať, ono je práve tak dôležité ako opatrovanie koreňov. Hneď pri sadení stromku má sa primeraný kôl zabiť podľa stromku, na zimu stromček má sa namazať miešaninou z vápna, z hliny a z kravských výkalov a obkľásť trním, tak ho ochránime od zajacov a od rozpukania kôry, ktoré tak povstávajú, že stromok začne zavčasu z jara pučiť a jarné mrazy ho zajdú. Spomenutý náter prekazí včasné pučenie. Keď je strom už starší a kôra stvrdla, zdrevnatela, od zajacov netreba sa už obávať, ale zato zimný náter je potrebný, lebo v rozpukanej kôre utiahnuté je mnoho hmyzu, taktiež usadeného machu a lišajníkov, ktoré sa zväčša zničia týmto náterom. Ale prv ako by sme namazali strom, máme s neho soškriabať uschnutú kôru, mach a lišajníky a pozor dať, aby sa spodná zelená kôra neporušila. Jestli tieto práce riadne vykonáme, peň ostane hladkým a strom bude bujne rásť.

Ako hore podotknuté, tvorenie koruny je jedna z najdôležitejších prác pri opatrovaní stromov. Keď sa dobrý základ korune spravil, kým bol strom ešte mladým, tým ľahšie je udržať ju, keď strom bude starším. Pri sadení stromkov nenie radno z koruny mnoho vrezávať, až rok po zasadení, keď sa strom prijal a vládze svojimi novoutvorenými koreňmi silné výhonky tvoriť, máme ho silnejšie srezať, aby sa pekná koruna vyvinula. Pri srezávaní treba vždy na to pozor dávať, ktoré výhonky budú tvoriť vonkajšiu časť koruny a ktoré budú ju len vyplňovať; tie sa dlhšími nechávajú, tieto oproti kratšími. Ktoré do koruny vrastajú, tie sa úplne srežú. Aby rany rezom spôsobené čím skôr

zacelely, majú sa zatref zahradníckym voskom. Týmto spôsobom, keď v tom pokračujeme za 5—6 rokov, utvorí sa poriadna koruna, nebude v nej zbytok konárov, ktoré hatia vniknutie slnka do koruny.

Pri starších, zanedbaných stromoch riadenie koruny vyžaduje už väčšej pozornosti. Pri takýchto musíme do ohľadu vziať staré, korunu tvoriace konáre, taktiež nové výhonky, ktoré sa hodia na dopĺňovanie koruny, miesto križľujúcich, zostarelych a zoschnutých konárov. Po odstránení týchto konárov strom omladne a odplatí nám prácu hojnou úrodou.

Chlievce pre hydinu.

Chovaním sliepok môžeme sa síce zaoberať takmer na každom mieste, ale najlacnejšie sa ony predsa chovajú na priestrannom mieste, na korovistom, tónistom trávou zarastenom priestore,

Najprvou požiadavkou dochovávania moriek je veľká slobodná pastvina, kde zvlášte mladé, vyvíňujúce sa morky najdú si dostatočné množstvo hmyzu, čo je takmer podmienka ich života.

Husy, čo naša pasúca sa hydina len na takých priestoroch môžu byť chované s výsledkom, na ktorých je hojnosť trávy a vody. Kačky daria sa zvlášte v blízkosti stojacích vôd (močiarov, jazier), kdežto tekuté vody pre kačky neni sú na odporúčanie.

To, čo sme posiaľ o priestoroch povedali, vzťahuje sa len na chovanie hydiny vo veľkom. Menej hydiny každého druhu môžeme chovať bárs kde, na každom mieste.

Pri chove hydiny veľmi dôležité sú chlievce.

Chlievce môžu byť zhotovené z bársého. Hlavné je, aby byly trváce a aby chránily hydinu v zime pred zimou a v lete pred horúčosťou. Chliev svojím frontom, dvermi nech je obrátený vždy ku východu alebo ku juho-východu, lebo takto takmer vždy budú vnikaf doňho slnečné lúče. V tmavom, vlhkom, od slnečných lúčov odvrátenom chlievci rozmnožujú sa rozliční príživníci, ktorí sa živia krvou hydiny a v takých chlievoch, v páde je medzi hydinou rozšírená nejaká nákaza, o veľa ľahšie rastú huby, ktoré chorobu zapríčiňujú.

O prevetrovanie chlievcov vždy sa starajme. Najlepšie urobíme, jestli na krov chlievca spravíme komínok, cez ktorý sa povetrie môže čistiť a cez ktorý môžu vyjsť z chlievca aj vodné pary.

Chlievce stavajme vždy na suchom a vyvýšenom mieste. Jestli by sme však na našom dvore nemali takéhoto vyvýšenejšieho miesta, teda si ho navožením zeme zvýšime a zem ubijeme, na ktorú sliepkam a morkám steleme suchý piesok, husom a kačkám však listie, slamu atď. Stelivo každý deň treba očistiť a občas treba ho vyhádzaf a nahradiť novým.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

CHYRNÍK.

Pamiatka kráľovnej Alžbety. Bojujúce Uhorsko, s dojatou pietou slávil 19. nov. pamiatku zvečnenej kráľovnej Alžbety. Z príležitosti jej menín na verejné budovy vytýčili smútočné zástavy, v školách nevydržovali prednášky a na viacerých miestach usporiadali slávnosť. V Budapešti v universitnom chráme boli smútočné služby Božie, na ktorých pod vedením člena snemovne velmožov, rektora university Žolta Beöthyho boli prítomní dekani a professori všetkých štyroch fakult a vedeckej university. Universitná mládež pod zástavou prišla do chrámu a zaplnila lavice hlavnej lode kostola. Smútočnú sv. omšu slúžil prälát-kanonik, rektor ústredného seminára Ferdinand Rott za veľkej assistencie. Počas sv. omše klerici ústredného seminára spievali smútočné piesne. — Predpoludním o 10. hodine v táborskom grécko-katolíckom kostole biskup dr. Juraj Zubkovič slúžil slávnostnú smútočnú omšu.

Arciknieža Fridrich v obsadených ruských guberniach. Z novinárskeho válečného stánu oznamujú, že hlavný veliteľ našej armády maršall arciknieža Fridrich navštívil obsadené ruské gubernie a generála Linsigena na tohto hlavnom stáne. Arciknieža 14. novembra prišiel do Lublina, kde ho s veľkou slávnosťou vítali, práve tak, ako i v Ivangorode a Novo-Alexandrii. Potom arciknieža odcestoval do Lubartova. Arciknieža v jednej obci vital generál Linsingen s náčelníkom svojho štábu. Zatým arciknieža Fridrich pri Slpawatyce obzrel si veľký most nad Bugom. Na hlavnom stáne Linsigena arciknieža meškal za niekoľko hodín. Použil príležitosť, aby generálovi Linsingenovi zablahoževal ku víťazstvu pri Čartorijsku vydobitému.

Jeho eminencia kardinál knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch, na kultúrne a válečné dobročinné ciele znova veľkodušne obetoval blizo trinásťtisíc korún. Dal totiž Uhorskej vedeckej Akademii 10.000 kor., ku vystaveniu šarišských obcí 1000 kor., na vianoce vojakov 1000 kor., ostrihomskému retirnému spolku 400 kor., košickému katolíckemu patronážu 300 kor., budapeštianskej útulne zmračených detí 100 kor., na sochu Sebastiana Kovácsa, niekdajšieho hlavného lekára hontianskeho 100 korún.

Nový prepošť v Prešporku. Dr. Franc Kopernický, praelát-kanonik ostrihomský, jeho veličenstvom vymenovaný je za prepošta kapituly prešporskej.

Kaločský arcibiskup za úradníkov. Ponevác terajšia drahota najcitlivejšie týka sa z mesačného platu žijúcich úradníkov, kaločský arcibiskup dr. Árpád Várady v Kaloči účinkujúcim úradníkom poskytnul tú výhodu, že každej rodine úradníkov, profesorov a učiteľov prepustil štyri metričné centy pšenice v cene 20 korún.

Telegramm bulharského kráľa osvietenému pánu biskupovi košickému. Z Košíc oznamujú: 28. októbra bol vyročitý deň toho, že bulharský kráľ Ferdinand ostatný raz navštívil osvieteného pána biskupa košického Augusta Fischera-Colbrieho. Z tej príležitosti

bulharský kráľ osvietenému pánu biskupovi košickému poslal nasledujúci telegramm:

Dnes je už dva roky tomu nezapomenuteľnému ránu. Dnes som dal odslúžiť viac svätých omší zato, aby som vyprosil od neba šťastlivé znovavidenie. Murány.

Osvietený pán biskup Fischer-Colbrie odpovedal nasledujúcim telegrammom:

Jeho veličenstvu kráľovi Ferdinandovi, v Sofii. Zachovajúc v povdačnom srdeci pamiatku najmilostivejšej návštevy Vášho veličenstva, najponíženejšie vďaky vzdávam za milostné slová a prosím Pána Boha o požehnanie Vášho veličenstva, vašej ríše a vašej armády. Biskup Augustin.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky?

Jeho eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch na ciele bulharského Červeného Kríža obetoval 2000 a jágerský arcibiskup Ludvik Szmrecsányi 1000 korún. — Dr. Tibor Hajdu, arciepát v Pannonhalme, na válečný sirotinec «Ottokar» obetoval 500 korún. — Čanádsky biskup dr. Julius Glattfelder pre ranených vojakov daroval 300 korún. — Ostrihomský praelát-kanonik Teofil Klinda chrániacemu krajinskému dielu kresťanskej lásky daroval 100 korún. — Augustin Wurglich, praelát-prepošť v obci Felsőörs, na válečné dobročinné ciele Katolíckeho Karitátu obetoval 100 korún.

Smrť. Robert Breuer, assessor sirotského súdu spišskej stolice, 3. novembra zomrel v Budapešti v 65. roku života svojého. — Ján Oravetz, penzionovaný erársky učiteľ, po krátkom trápení v 70. roku života svojého zomrel v spišskom Švedlériu. — V Levoči 5. novembra zomrel mužský krajčír Ján Tureczek, ktorý mal stálych objednávateľov ešte aj z cudzích stolíc.

Klerici zakončili vinobranie. Z Košíc píšú: Pre nedostatok robotníckych síl zapríčinených vojnou v hejceskej vinici košického semeništa toho roku klerici končili vinobranie. Klerici pod vedením svojich predstaviteľných vybrali sa na viac dní do vinice, kde až do konca s neunavňujúcou usilovnosťou a v dobrej nálade konali potrebné práce.

Na bojišti v Gorliciach v Haliči v deň Všetich verných dušičiek odbyvala sa imposantná smútočná slávnosť, na ktorej účasť vzali mnohí vysokí dôstojníci, potom deputácie tých čiat, ktoré tam bojovaly, aj početní príbuzní tam padnutých hrdinov. O padnutých hrdinoch vo víťaznej bitke pamätnú reč povedal na smútočnej slávnosti generál Hoehn. Mesto Gorlice, dejisko víťazného prelomenia, utrpelo škody na 18 millionov. Každé východno-haličské mesto následkom vojny má škody od 4 do 8 millionov korún. Spustošené haličské mestá poslaly k rakúskej vláde memorandum, v ktorom pýtajú odpustenie dane i štátnu podporu.

Válečné milodary Spišiakov z Ameriky. Slovenskí katolícki veriaci poslali z Ameriky na válečné dobročinné ciele 125 korún. Karol Klein poslal z Philadelphie kézmarskej nemocnici Červeného Kríža 1000 korún.

Smrť hrdinov. Z Baňskej Bystrice oznamujú: Professorský kandidát Ján Lupták, zástavnik baňskobystrického 16. uh. kráľ. honvédskeho pešieho pluku, padol na severnom bojišti. Andor Bajzáth, kadét baňskobystrického 16. honvédskeho pešieho pluku 11. októbra hrdinskou smrťou zomrel na haličskom bojišti v 21. roku života svojého. — Eduard Hány, kapitán košického 9. honvédskeho pešieho pluku, veliteľ telefonového oddielu 39. honvédskej divisie, majiteľ Signum Laudis, následkom nemoce nadobudnutej na bojišti 5. novembra zomrel v Budapešti v 32. roku života svojého. Mrtvolu jeho odviezli do Szekszárdu.

Vianoce vojakov. Manželka spišského podžupana Ludvika Neográdiho zariadila na stoličnom dome valedný olovrant, ktorý na vianočné dary pre vojakov na bojišti priniesol 2000 korún.

Spišské mesto za svojich úradníkov. Mesto Poprád uzavrelo, že ohľadom na terajšiu strašnú drahotu svojim mestským úradníkom na tento rok dá 10 percentov drahotného doplnku a tým, ktorí majú viac ako tri deti, dá ešte i po 100 korún podpory.

V ruskom zajatí. Karol Posewitz, kapitán košického honvédskeho pešieho pluku, ktorý na počiatku vojny ako ranený, druhý raz s ťažkou ušnou nemocou bol doma a nedávno tretí raz šiel na bojište, 11. okt. neranený padol do ruského válečného zajatia. — Maximilian Zinn z Kézmarku, Ján Stein zo Žakovec a Franc Herz, jednoročný dobrovoľník z Veľkého Lipníka, písali na spoločnej 24. júla datovanej karotke z Kanskú (Sibíria). Karotka došla 17. októbra. Mesto Kansk má 8000 obyvateľov. — Od Michala Šterbáka, ktorý sa 20. mája dostal do ruského zajatia, 1. augusta písaná karta došla 6. októbra do jeho rodiska, do Malého Slavkova.

14-ročný kanonier. Zo Segedína oznamujú, že štrnásťročný syn segedínskeho agenta Morica Weiszfeillera pred tromi mesiacmi zmiznul z domu svojich rodičov. Zúfali rodičia, pretože sa napriek trojmesačnému všemožnému stopovaniu nenašiel, mysleli, že už dakde zahynul, keď im v tieto dni chlapec písal list z bojišta, v ktorom ich upovedomuje, že je kanonierom a že mu je veľmi dobre, bo pridelený súc k jednému kapitánovi mimo bojovnej čiary, pracuje pri kanónoch. Na táborskú dopisnicu prišiel i svoju podobizeň, na ktorej v kanonierskych vojenských šatoch za dekungom práve počúva táborský telefon.

Vojsko potrebuje žihľavu. Ponevadž do Uhorska následkom válečných pomerov bavlnu nemožno privážať, preto v priemysle potrebný je taký materiál, ktorým bavlnu možno nahradiť. Takýmto materiálom je v prvom rade žihľava (přhľava), v steble ktorej sú asi také vlákna, ako v konopách. Na nariadenie ministra vojny už i vojsko nasbieralo väčšie množstvo žihľavy, spracovanie ktorej sa s veľmi pekným výsledkom skončilo. Minister osvetý teraz vyzýva školskú mládež, aby zbierala žihľavu a majiteľov rolí a lesov minister prosí, aby na svojom majetku žiakom dovolili zbierať žihľavu.

Pamiatka padnutých hrdinov. Z Košíc oznamujú: V predvečer dňa Všetich verných dušičiek vo vojenskom cintoríne, založenom vo verejnom cintoríne pre padnutých hrdinov vojny, odbavovali veľkú vojenskú slávnosť. Mesto dalo pekne ozdobiť tento cintorín. Na slávnosti účasť vzalo vojsko s čestnou stotinou a s hudbou. Ustanovili sa tu aj žiaci rozličných škôl, ako aj spevokol gymnázia. Pamätnú reč povedel premonstratský kanonik Anzelm Hegedüs.

Náboženské milodary. Istý spišsko-richvaldský gazda na opravu dvestoročnej monštrancie svojho kostola obetoval 200 korún a Alžbeta Duda rodz. Mačuga 50 korún. — Slovenskovesskí katolícki veriaci zo Spiša pre uhorských Salézianov poslali z Ameriky 10 korún. — Na podporu katolíckej tlače v tlačovú nedeľu sossbieralo sa v oravskej obci Podvilk 17 korún.

Košický autonómny katolícky kruh za svojich narukovaných údov. Z Košíc píše: Košický autonómny katolícky kruh minule vydržoval zasadnutie, na ktorom uzavreli, že na miesto údov nachodiacich sa vo vojne členovské poplatky zaplatia dočasne doma ostalí. K tomu cieľu zaviedli sbierku. Osvietený pán biskup dr. Augustin Fischer-Colbrie obetoval 1200 a dr. Melchior Takács, praepošt v Jászóvári, 1000 korún. Účastníci zasadnutia prispeli k tomu cieľu tiež pekným obnosom. Osvietený pán biskup držal v autonómnom kruhu prednášku pod názvom «Vojna a Božia prazreteľnosť».

Základina pre válečné siroty. Z Baňskej Bystrice píše: Vdova Jozefa Lówyho, nedávno zomrelého baňskobystrického fabrikanta na liker, na pamiatku svojho muža složila základinu 25.000 korún tým cieľom, aby úroky slúžily k spomoženiu a vychovaniu jedného kresťanského dievčaťa daktorého vojaka zomrelého hrdinskou smrťou na bojišti. Mesto prijalo fundáciu a celý obnos upísalo na válečnú požičku.

Spiškosobotská filiálka Červeného Kríža na na tretiu válečnú požičku značila 8000 korún. Filiálka uzavrela, že v štyroch hornoviedeckych mestách (Mateovec, Felka, Stráža a Spišská Sobota) na vianočné dary vojakov sriadi sbierku a sama filiálka na ten cieľ obetovala 300 korún. Takže 300 korún odhlasovala i na vlnenú priadzu, z ktorej sa majú shotoviť zápästky, nákolenníky a náhrdelníky pre vojakov na bojišti. Sporiťeľňa päť hornoviedeckych miest na ciele filiálky obetovala 50 korún. — Kézmarskej filiálke Červeného Kríža obec Tvarožna darovala 17 a Forberg 19 vriec zemiakov. — Novovesskej rezervnej nemocnici istý dobrodinec daroval 100 korún.

Proti zimným neduhom.

Cez zimu dostávame rôzne menšie neduhy: kašeľ, prechladenie, reumatické bolenie zubov, oziabnutie nôh a podobné. Proti takýmto sprievodcom zimy má mať gazdiná vždy po ruke liečivý prostriedok, zvlášte tam, kde je rodina mnohočlenná.

Obyčajne mávajú v zime deti, ale často aj starší, suchý kašeľ, spojený s boľastnými záchvaty v hrdle. V takomto prípade odporúča sa nasledujúci domáci liek: Dobré očistené zemiaky dajú sa variť do hodne vody, potom sa voda scedi a táto smieša sa s dobrým mädom. Tejto tekutiny užije nemocný tri razy denne po kávovej lyžičke. Liek býva silnejším, ak zemiaky boly v pivnici vykľely.

Proti oziablinám na nohách dobre je upotrebiť terpentín, ktorý teplý sa natre na kúsok plátna a priloží sa na oziabnuté miesto.

Mnohí, — zvlášte deti, — dostávajú následkom prechladnutia hnanie. Dobrý prostriedok proti nemu je koreň ibišový, ktorý očistený, rozkrájaný a usušený uvarí sa. Tento odvar výtečne pôsobí aj vôbec proti prechladnutiu. Tiež dobre účinkuje aj čaj zo šalvie, ktorý zovňajšne užívaný pomáha aj proti spadnutým «mandľam».

List z bojišta.

Do spišského Richvaldu prišla z bojišta naledujúca poľná karotka:

4. novembra 1915. Milý pozdrav od zugsfirera Verespej Tomáša (67. spoločný peší pluk) a to budze tak pre našeho kresťanského duchovného pastira, jak pre pána veľkomožného plebana Klein Františka. Tak ja ich z verného srdca pozdravujem jak milého priateľa našeho kresťanského a bars krásne dzekujem za knižečky. A na vedomie dávam o tom Mirgovi (cigán richvaldský): doteraz eščík je tu pri mne, v mojom cugu zadzelený; jak bojovný vojak ale ja mu dám pochvalu, že je dobrý a verný vojak. Jak som mu prečítal toten list, to veru Mirga András bars plakal. Tak teraz pozdravujú všeci moji vojaci Slováci pána veľkomožného a bars krásne dávajú pytač, aby nám poslali obrázčky aj mne slovenské noviny, jak možno. Budú tak dobrý, pošlú nám to. Tak s Pánom Bohom zostávajme. Dobré zdravie vinšujem Amen.

**Oznamy prijíma
administracia**

„Kreštan“

**BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.**

Pýtajte si

zdarma a franko
môj hlavný cen-
ník opatrený so
4000 vyobraze-
niami hodín, zla-
tého a striebor-
ného tovaru, hu-
debných nástro-
jov taktier to-
varu z ocele a kože, ako aj
rôznych toaletných a iných
v domácnosti potrebných
článkov, zbrane atď.

**Prvá dielňa hodín
Ján Konrad**

c. a k. dvorný zásielca
Brux číslo 717. (Čechy.)
Nicklové-Roskopf hodinky
K 3-90; 4-20; 5-
Strieborné hodinky K 8-40.
Nicklový budiček K 2-90.
Budiček s duplovaným zvon-
kom K 4-

Zasielanie s poštovou do-
bierkou. Žiadne riziko.
Záměna povolená alebo
návrat penazí.